

Venècia, fotografiada amb una llanda.

El món en una llanda

Dues fotògrafes, que es fan dir 'Fotolateras', aconseguen imatges sorprenents amb la més bàsica de les tècniques

RAFA CERVERA

A l juliol del 2008 un batalló de fotògrafs es preparaven per copsar l'aparició de Leonard Cohen a l'escenari del FIB. Movent-se entre les càmeres digitals i els teleobjectius, dues xiques, amb les acreditacions corresponents, subjectaven una sèrie de llandes a la tanca de seguretat. Ningú no entenia molt bé què feien, fins que un dels reporters va arrufar el nas i els va dir: "Ara ho entenc i... no m'ho puc creure". Totes dues el van mirar i van assentir somrient. Lola Barcia i Marinela Forcadell fotografiaven Cohen fent servir la tècnica bàsica de la fotografia. Una cambra fosca i un forat menut a través del qual la llum forma un con de llum i genera una imatge. Un procés que, en aquest cas, té lloc dins d'una llanda.

Lola i Marinela són *Fotolateras*. Van descobrir aquesta tècnica fa uns quants anys i van començar a treballar-hi fa un any i escaig. D'aleshores ençà viuen contagiades per una fascinació que intenten transmetre per mitjà de la seua faena i de tallers. "Pintors com Canaletto feien servir aquesta tècnica per a pintar i va convertir el seu estudi en una cambra fosca, hi calcava una imatge real que era projectada en una paret", conta Lola. En l'era de la perfecció digital, *Fotolateras* aposten per atrapar imatges sense utilitzar-hi cap lent, ni visor. Col·loquen la llanda i fan servir un fotòmetre per a calcular la llum. I en compte de comprar el material de faena en botigues del ram, l'adquireixen en supermercats. On altres porten una Nikon elles hi planten una capsula metàl·lica de *panettone*, de café o de galletes. Tot depèn del que vulgen fotografiar. "Nosaltres", diu Marinela, "diem que 'guisem' fotos. El nostre procés requereix calma. Fem servir paper menys sensible i els temps són més llargs".

Les dues components de *Fotolateras* han fotografiat esdeveniments com el FIB o la desfilada

del Nou d'Octubre. Però sobretot "enllanden ciutats". A partir del 30 de juny, i fins al 20 de setembre, la llibreria Railowsky acull la seua nova exposició, *Ciutats enllandades*. Madrid, Nova York, Venècia, Castelló, Bolonya, Tampa, Londres, Sagunt i, per descomptat, València, han estat vistes a través del seu estenop. A la plaça de Sant Marc, mentre construïen un trípode amb una pila de deu llandes, la gent les fotografava com si foren una nova atracció. "I a Castelló, fotografiant el

La torre londinenca del Big Ben vista per Fotolateras.

"Mai no saps exactament què eixirà a la foto fins que no la reveles"

Fadri, vam col·locar una llanda sobre el capó d'un cotxe. Vam veure que una patrulla de policia parava i baixava. Vam témer el pitjor. Llavors l'agent ens va dir: 'Fareu una foto estenoica?', recorda Lola.

Enamorades de la incertesa d'aquesta tècnica ("mai no saps exactament què eixirà a la foto fins que no la reveles"), *Fotolateras* asseguren que la imperfecció

de la tècnica en reforça l'encant. "Cada borumballa i cada pelussa adherides a la imatge, cada defecte possible forma part d'aqueixa màgia", assegura Marinela. Una màgia que elles divulguen convocant tallers amb l'objectiu de difondre tant com podem una manera de fer tan interessant com divertida. "Els nostres alumnes són d'allò més variats", diu Marinela. "Es pot dir que el nexa comú n'és la curiositat". Alguna vegada han fet una demostració pràctica del procés de la foto estenoica. "Vam exposar en un contenidor a la Universitat de València", recorda Lola, "i en vam habilitar un altre que vam foradar i vam convertir en una llanda gegant. D'aquesta manera, la gent podia accedir a l'interior i contemplar el procés bàsic de la fotografia. Si ho veus, no vius la fotografia de la mateixa manera. Ni tan sols els fotògrafs".

Una tècnica que requereix passió, creativitat i paciència. Una llanda pot fer una foto per sessió. Les *Fotolateras* se n'emporten entre 15 o 30 en cada eixida. Entre els seus plans hi ha instal·lar una tenda de campanya hermètica al Parterre i convertir-la en una cambra gegant portàtil, a més de començar una sèrie de professions. A tot això, què va passar amb la foto de Leonard Cohen? "El que va ser increïble és que", conta Marinela, "tot i que és el més estàtic del món, en aqueix moment es va moure. I si et mous en una foto d'exposició llarga, no ixes en la foto. De fet, ací rau l'origen de la cèlebre frase 'si et mous no eixiràs en la foto'. En realitat les nostres fotos també retraten el temps".

A MANERA DE TASCÓ

Bezsonoff

VICENT ALONSO

Segurament vostés deuen conèixer l'obsessió de la universitat que Josep Pla confessà amb insistència en els seus dietaris. Siga com vulga, la tecnologia informàtica, i una nova concepció de la propietat intel·lectual, ha posat a l'abast de tothom una edició digital d'*El quadern gris* amb tots els avantatges —o desavantatges, segons es mire— de cerca automàtica de categories temàtiques —una de les quals és precisament "universitat"— o de paraules simplement. Vagen, per exemple, al 19 de juny de 1908 i llegiran una de les perles crítiques de l'escriptor empordanès sobre l'educació universitària que havia rebut en aquell inici de segle: "Tot en conjunt: els professors, els llibres, les idees, els bancs, els patis, les aules, els bidells, les conversees, les pedres, les columnes, els condeixebles... tot m'ha deixat una impressió flotant d'angúnia freda, de cosa forçada i

incomprensible, d'absoluta falta d'interès". I si parlem d'obres recentment publicades, el narrador d'*El professor d'història*, de Mira (espere que cap malpensat amb ganes de gresca m'atribuïca el suggeriment de la identificació narrador-autor), no té mesura a l'hora d'acumular insults contra la institució acadèmica: "Aquell corralet acadèmic ridícul, cau de sectes hostils i no seu de la saviesa, barreja d'abelles, moscardes i vespes", on "l'únic objecte del joc és satisfer la vanitat". Ocorre que els creadors —els exemples adduïts, de Pla i Mira,

podrien fàcilment arribar a qualsevol racó de l'art— sempre tenen comptes pendents amb l'acadèmia. És cert que tothom, i no solament els artistes, en encetar el capítol dels records dels anys de formació, té coses a dir sobre els mestres suportats o feliçment coneguts. És un dels llocs comuns que, ben raonablement (dels anys d'aprenentatge, qui n'ha estat exempt?), tenim a disposició d'una conversa relaxada en hores d'esbarjo. Però els artistes hi afegeixen el plus de portar l'aigua al seu molí, perquè aprofiten l'avinentsa per a reivindicar maneres de parlar del seu art que poc o res tenen a veure amb els que d'habitud empra l'acadèmia. La gent recorda els professors amables o malcarats, els inflexibles i els benvolents, els savis i els badoqs, però els escriptors, per exemple, hi afegeixen la distinció entre els qui sabien que la literatura no podia ser reduïda a esquemes ni a llistes i els qui, coneixedors de la seua essència, en transmetien una versió més a prop de la subjectivitat de l'artista que de la voluntat universalitzadora de la ciència. No debades, Cioran malparlava de la intromissió de Heidegger en la poesia de Hölderlin: "Desarticlar un poema", deia, "com es fa amb un sistema és un crim contra la poesia". Fet i fet, no crec que la controvèrsia tinga fi. D'aquest lloc comú de la memòria, els escriptors continuen traient-ne profit sense parar. Acabe de llegir un llibre esplèndid: *Una educació francesa*, de Joan-Daniel Bezsonoff, i m'hi he trobat de nou delicioses anècdotes sobre la qüestió. Bezsonoff fa de Cioran, però amb una gràcia envejable, quan ens conta l'excés de gravetat amb què la senyora Castelain els explicava la teoria del "*commentaire composé à la française*". "Ens va detallar", escriu en un dels petits articles de què consta el llibre, "la tècnica de l'explicació literària com si ens revelés el secret de la bomba atòmica". I el llibre és esplèndid no solament per aquestes anècdotes sobre la formació d'un escriptor que, nascut a Perpinyà, format en el sistema

L'escriptor Joan-Daniel Bezsonoff. / MARCEL·LÍ SÀENZ

d'educació francesa, i decidit pel català literari, ha de tenir necessàriament tants punts de contacte amb els valencians. És un exercici de construcció de la memòria que té tanta frescor, pel llenguatge i per la tria de les anècdotes, com força de suggeriment dels assumptes de pes. El lector farà bé de llegir-lo amb l'atenció que mereix i sense deixar-se dur per l'epidermis de l'anecdota, perquè alguna cosa hi ha entre les línies d'*Una*

S'apropa a uns altres artistes que han fet de l'obra una arma contra els experts acadèmics

educació francesa, que és una mena de ràbia continguda, o si vostés volen, de tristor, a vegades ben notòria, però d'altres, encoberta, que apropa Bezsonoff a uns altres artistes que han fet de l'obra una arma contra els experts acadèmics, a la manera de Francis Bacon, que, amb totes les forces, colors i formes, confon els qui, segons diu Kundera, volen reduir les seues pintures a un pessimisme tòpic.